

Överenskommelse mellan Finansinspektionen och Sveriges riksbank om arbetsfördelning och samarbete rörande finansiell stabilitet och effektivitet

Bakgrund och syfte

Den verksamhet som Riksbanken och Finansinspektionen bedriver har många beröringspunkter. Finansinspektionens och Riksbankens överenskommelse har tillkommit för att tydliggöra rådande arbetsfördelning och samarbetsformer mellan myndigheterna, samt för att underlätta myndigheternas arbete mot de gemensamma målen att upprätthålla stabiliteten och främja effektiviteten i det svenska finansiella systemet.

Redan idag finns regelverk som styr myndigheternas verksamhet och som uttrycker skyldigheter vad gäller samråd och informationsutbyte på olika områden, t.ex. Finansinspektionens instruktion 1996:596, riksbankslagen 1998:1385 och Lag om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden 1999:1309. Dessutom finns internationella överenskommelser rörande dessa frågor t.ex. "Memorandum of Understanding on co-operation between payment systems overseers and banking supervisors in stage three of economic and monetary union" och "Memorandum of understanding on high-level principles of co-operation between banking supervisors and central banks of the European Union in crisis management situations". Därutöver pågår löpande, och på mer eller mindre informell basis, ett praktiskt samarbete och informationsutbyte på olika områden och olika nivåer.

I arbetet mot de gemensamma målen att upprätthålla stabiliteten och främja effektiviteten i det finansiella systemet har de två myndigheterna delvis olika utgångspunkter, uppgifter och ansvar.

Finansinspektionen är tillsynsmyndighet för finansiella företag och marknadsplatser. Huvuduppgifterna är att med normgivning, tillståndsprövning och tillsyn bidra till det finansiella systemets stabilitet och effektivitet samt att verka för ett gott konsumentskydd. Tillsynen av stabiliteten i bankerna ska bl.a. korrigera för den systemrisk som följer med den speciella strukturen på bankernas balansräkningar och de starka finansiella och tekniska kopplingarna

mellan betalningssystemets olika aktörer. Ytterst kan Finansinspektionens bidrag till målen om finansiell stabilitet och gott konsumentskydd relateras till ett övergripande mål om samhällsekonomisk effektivitet.

Riksbanken har en i riksbankslagen angiven uppgift att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. För att uppfylla det utför Riksbanken en generell övervakning av det finansiella systemet som helhet, men med huvudfokus på de största bankerna och clearingorganisationerna som följd av deras centrala betydelse för betalningssystemets funktion. Syftet med övervakningen är att på ett tidigt skede identifiera hot mot betalningssystemet eller brister i dess effektivitet.

Riksbanken har alltså en övergripande uppgift att främja stabiliteten i en av det finansiella systemets grundläggande – och samtidigt mest störningskänsliga – **funktioner**, samtidigt som Finansinspektionen har tillsynsansvaret över enskilda **företag** - i praktiken banker och centrala clearing- och avvecklingsorganisationer - för vilka betalningsförmedling är en central verksamhet.

Därutöver kan man konstatera att betalningsförmedlingen i praktiken är intimt sammanflätad med två av banksystemets övriga kärnverksamheter, nämligen inlåning och utlåning. För bägge myndigheterna är alltså stabiliteten i banksystemet och de centrala clearingorganisationernas funktion de områden där det finns ett sammanfallande och grundläggande intresse, samtidigt som man närmar sig området utifrån olika infallsvinklar och med delvis olika verktyg.

Det är mot denna bakgrund Finansinspektionens och Riksbankens gemensamma ambition att bistå varandra och främja ett nära samarbete ska ses. Överenskommelsen avser endast de delar av respektive myndighets verksamhet där arbetsuppgifterna överlappar varandra och den har två huvudsakliga syften:

Det första huvudsyftet är att tydligt definiera respektive myndighets arbetsuppgifter avseende arbetet med finansiell stabilitet och effektivitet.

Varje myndighet agerar självständigt med utgångspunkt i respektive mål och uppgifter och svarar härvid inför regeringen respektive riksdagen för sina åtgärder. En tydlig och väl definierade fördelning av arbetsuppgifterna främjar samarbetet mellan myndigheterna och bidrar till en ökad öppenhet och tydlighet gentemot allmänheten, Riksdagen och finansmarknadens aktörer. Det leder också till ökad effektivitet genom att det minskar risken för att myndigheterna utför onödigt dubbelarbete.

Det andra huvudsyftet är att underlätta samarbete mellan de två myndigheterna avseende arbetet med stabilitet och effektivitet i det finansiella systemet. Detta innefattar hantering av hot mot den finansiella stabiliteten och hanteringen av finansiella kriser, löpande informationsutbyte,

samt samarbete avseende deltagande i internationellt arbete. Framför allt när respektive ansvarsområde överlappar varandra krävs samarbete för att Finansinspektionen och Riksbanken effektivt ska kunna utföra sina arbetsuppgifter. Det är mot den bakgrunden båda myndigheters strävan att utveckla effektiva former för kontakter och samverkan, att undvika onödigt dubbelarbete och begränsa arbetsbelastningen för uppgiftslämnande företag.

Myndigheternas ansvarsområden

Riksbankens uppgifter och ansvar med betydelse för stabiliteten och effektiviteten i det finansiella systemet innefattar:

- i. **Övervakning.** Riksbanken har uppgiften att identifiera systemriskerna i betalningssystemet och brister i effektiviteten, samt för att utvärdera de olika delarna av systemet mot egna och internationellt uppsatta standarder. Riksbanken utövar en generell övervakning av det finansiella systemet som helhet med huvudfokus på de största bankerna och clearingorganisationerna som följd av deras betydelse för betalningssystemets funktion. Med betalningssystemet avses dels den finansiella infrastrukturen som möjliggör flöden av finansiella tillgångar, så som betalningsinstrument och tekniska och administrativa system, dels de finansiella företag som är anslutna till infrastrukturen. Riksbanken har även det operativa ansvaret för driften av det centrala avvecklingssystemet för betalningar, RIX-systemet och dess anknäring till Target. Utifrån sitt övervakningsarbete agerar Riksbanken för att reducera och åtgärda systemriskerna och för att öka betalningssystemets effektivitet. Vid händelser och skeenden som kan tänkas utgöra hot mot betalningssystemet bedömer Riksbanken omfattningen av hotet och kommunicerar sin slutsats till Finansinspektionen och vid behov till regeringen samt, i den utsträckning som det bedöms lämpligt ur stabilitetssynpunkt, aktörerna på de finansiella marknaderna och allmänheten.
- ii. **Nödkredit.** I samband med allvarliga hot mot betalningssystemet kan Riksbanken överväga att ge kredit eller lämna garanti till företag som står under Finansinspektionens tillsyn för att bevara stabiliteten. Beslut om nödkrediter fattas självständigt av Riksbanken och baseras på dess analys av berört företags solvens och företagets betydelse för systemet sett i ljuset av den uppkomna situationen.

Finansinspektionens uppgifter och ansvar med betydelse för stabiliteten och effektiviteten i det finansiella systemet innefattar:

- i. **Tillsyn.** Finansinspektionen ska löpande följa och analysera utvecklingen i den finansiella sektorn för att i god tid kunna identifiera risker och spåra tecken på finansiell instabilitet. En sammanfattande bedömning av stabilitetsläget ska lämnas till regeringen minst en gång per år. Till Finansinspektionens huvuduppgifter hör att bedriva tillsyn över enskilda finansiella företag, marknadsplatser och clearingorganisationer, främst via undersökningar och platsbesök. Särskilt större systemviktiga företag och koncerner ska härvid följas så att Finansinspektionen kan överblicka och bedöma den finansiella styrkan, risktagandet och riskhanteringsförmågan. Vid sidan av riskanalyser och riskkontroller ska Finansinspektionen följa upp hur de finansiella företagen uppträder när finansiella tjänster tillhandahålls. Prioriterade områden är företagens regelefterlevnad och informationsgivning till kunderna.
- ii. **Tillstånd och sanktioner.** I rollen som tillsynsmyndighet har Finansinspektionen befogenheter att lämna erforderliga tillstånd till att driva verksamheter på det finansiella området, liksom att dra in tillstånd om ett företag skulle bryta mot gällande regler. Även andra sanktioner kan tillgripas för att få till stånd de rättelser som krävs.
- iii. **Regelgivning.** Finansinspektionen utfärdar föreskrifter och allmänna råd som komplement till lagstiftningen på det finansiella området, inklusive redovisningsföreskrifter för finansiella företag. Finansinspektionens regelgivning ska bidra till målen om stabilitet, effektivitet och gott konsumentskydd. Samtidigt åligger det myndigheten att väga effekterna av regelgivningen mot samhällets krav på effektivitet i det finansiella systemet.

Respektive myndighet fattar självständigt beslut inom sina ansvarsområden i enlighet med den beslutsordning som gäller inom Riksbanken respektive Finansinspektionen.

Samråd, informationsutbyte och informationsinsamling

Allmänt

Finansinspektionen och Riksbanken ska eftersträva ett effektivt utbyte av information och erfarenheter och verka för en kultur som främjar nära samarbete. På alla nivåer är det önskvärt med täta och regelbundna kontakter. Som en del i detta ska båda myndigheterna med rimlig framförhållning

inbördes rådgöra vid varje större policyändring som kan tänkas ha återverkan på den andra myndighetens ansvarsområde.

Samrådsgrupper

För att underlätta informationsutbytet och samarbetet finns fyra samrådsgrupper där frågor rörande finansiell stabilitet och effektivitet avhandlas. Vid respektive samrådsgruppsmöte utses en myndighet att föra och distribuera minnesanteckningar. De fyra samrådsgrupperna är:

- i. Finansinspektionens generaldirektör och den ledamot av Riksbankens direktion som bereder frågor rörande finansiell stabilitet träffas minst två gånger per år för att diskutera frågor rörande den finansiella stabiliteten och effektiviteten. Vid åtminstone ett möte per år diskuteras och utvärderas föreliggande överenskommelse om ansvarsfördelning och samarbete.
- ii. Cheferna för avdelningarna med huvudansvar för frågor rörande system och institut för clearing och avveckling, eller av dem utsedda representanter, träffas minst fyra gånger per år för att diskutera frågor som rör stabiliteten i det finansiella systemet, aktuella incidenter och utvecklingstendenser, godkännande och uppföljning av clearing- och avvecklingssystem, former för samverkan, internationellt samarbete, informationsutbyte och informationsinsamling.
- iii. Cheferna för avdelningarna med huvudansvar för frågor rörande stabiliteten i banksektorn, eller av dem utsedda representanter, träffas minst fyra gånger per år för att diskutera frågor som rör stabiliteten i det finansiella systemet, aktuella incidenter och utvecklingstendenser, former för samverkan, internationellt samarbete, informationsinsamling, informationsutbyte och oktroyansökningar.
- iv. Cheferna för avdelningarna med huvudansvar för insamlandet och sammanställandet av finansmarknadsstatistik, eller av dem utsedda representanter, träffas minst två gånger per år för att diskutera frågor som rör statistikbehov, insamlingsteknik, samordning, internationellt arbete.

Representanter för andra berörda myndigheter kan ingå i dessa samrådsgrupper.

Informationsutbyte och informationsinsamling

Finansinspektionen och Riksbanken ska ha rutiner som möjliggör för den andra parten att på ett enkelt sätt få uppgift om vilken information som myndigheten besitter. Respektive myndighet ska förse den andra med efterfrågad

information, i den omfattning riksbankslagen, instruktionen för Finansinspektionen, sekretesslagen (1980:100) och internationella överenskommelser medger.

Finansinspektionen och Riksbanken ska samarbeta för att undvika att samla in och bearbeta data av snarlikt innehåll. Målet för samarbetet kring datainsamling är att minska arbetsbelastningen såväl för inrapporterande företag som för myndigheterna. När båda myndigheterna behöver tillgång data av snarlikt innehåll bör samråd ske om vem som ska samla in uppgifterna och hur dessa inbördes kan distribueras.

För att möjliggöra ett smidigt utbyte av information ska Finansinspektionen och Riksbanken samarbeta i sina relationer med internationella arbetsgrupper och kommittéer och underlätta den andra partens kontakter med centralbanker, tillsynsmyndigheter samt med finansiella företag.

Det är också Finansinspektionens och Riksbankens strävan att tillvarata varandras kompetens och erfarenheter när det gäller det analysarbete som berör området finansiell stabilitet och effektivitet. Som en del av detta ska varje myndighet underlätta för den andra parten att följa inriktningen på det analysarbete som sker på den egna myndigheten och att ta del av de resultat som framkommer.

Myndigheternas samarbete och uppgifter i samband med akuta hot mot den finansiella stabiliteten

I samband med händelser och skeenden som kan bedömas utgöra ett hot mot den finansiella stabiliteten, ska myndigheterna utan dröjsmål informera varandra om sin bedömning av situationen och delge varandra relevant information.

Myndigheternas ansvar och roller i samband med akuta hot mot den finansiella stabiliteten har redovisats under rubriken "Myndigheternas ansvarsområden". För att försäkra sig om att den rollfördelningen och samarbetet fungerar även vid akuta hot ska Riksbanken och Finansinspektionen genomföra gemensamma krisövningar och regelbundet informera varandra om sina rutiner för att möta sådana hot.

I samband med begäran om nödkredit ska Riksbanken så snart en sådan begäran erhållits meddela Finansinspektionen. Finansinspektionen ska bistå Riksbanken i beredningen av begäran om Riksbanken så önskar. Så snart Riksbanken tagit ställning till en begäran ska Finansinspektionen åter informeras.

Uppföljning och uppdatering

Den samrådsgrupp där Finansinspektionens generaldirektör och den ledamot av Riksbankens direktion som bereder frågor rörande finansiell stabilitet ingår utvärderar myndigheternas informationsutbyte och övriga samarbete enligt denna överenskommelse.

Stockholm den
För Sveriges riksbank

Stockholm den
För Finansinspektionen

Lars Heikensten
Riksbankschef

Ingrid Bonde
Generaldirektör